

HÔTEL-DIEU

DES HOSPICES CIVILS DE BEAUNE

Scan de QR-codes op uw brochure met uw smartphone en dompel uzelf onder in het geluid van Hôtel-Dieu.

EEN PALEIS VOOR DE "ARMEN"

Liefdadigheidswerk

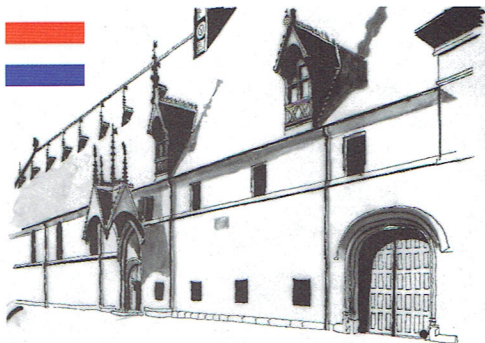
Het Hôtel-Dieu des Hospices de Beaune werd in 1443 gebouwd door Nicolas Rolin, kanselier van de hertog van Bourgondië, Philippe le Bon en is, sinds het

einde van de Middeleeuwen, perfect bewaard gebleven.

Aan het einde van de Honderdjarige Oorlog leed Beaune aan ellende en hongersnood. 75% van de inwoners van de stad was berooid en zonder inkomsten. Om de bevolking van hun ellende te redden, besloten de kanselier en zijn vrouw, Guigone de Salins, een ziekenhuis voor de Armen op te richten. Ze schonken de jaarlijkse huur (oplossing van Salins) en zorgden ervoor dat het ziekenhuis over eigen middelen kon beschikken (oa. wijnstokken), en riepen veel kunstenaars op om het ziekenhuis te decoreren.

Een uniek moment

Tijdens zijn verblijf in Vlaanderen, waarvan de hertog van Bourgondië ook soeverein was, werd Nicolas Rolin gecharmeerd door de ziekenhuizen in het noorden. Echter vertrouwde hij het bouwen van zijn *paleis voor de armen* toe aan de Beaunois, zoals het geraamte en het metselwerk. Dit ziekenhuis wordt heden ten dage nog steeds beschouwd als een topjuweel van de middeleeuwse Bourgondische architectuur met zijn glazen pannendaken die inmiddels een typisch kenmerk voor en van Bourgondië zijn geworden.

Een voorbeeld ziekenhuis

Van de 15e tot de 20e eeuw aanéengesloten verwelkomden en verzorgden de zusters van het Hôtel-Dieu de Beaune verschillende generaties patiënten. Het ziekenhuis kreeg al snel grote bekendheid, niet alleen onder de armen, maar ook onder de edelen en de bourgeoisie. De donaties van deze laatste hebben het mogelijk gemaakt om het ziekenhuis te vergroten en te verfraaien door het creëren van nieuwe kamers en het kunnen aanschaffen van kunstwerken. Zo heeft het Hôtel-Dieu zijn reputatie als *paleis voor de Armen behouden*.

Vanaf 1971 zijn de medische taken overgebracht naar een modern ziekenhuis, met uitzondering van een bejaardenhuis.

HET BEZOEKCIRCUIT

GROTE KAMER VAN DE ARMEN

Het hart van het Hôtel-Dieu

De Grote Zaal van de Armen, geopend op 31 december 1451, heeft zijn oorspronkelijke afmetingen behouden (50m lang, 14m

breed, 16m hoog). Deze ziekenkamer telde 30 bedden, 15 aan elke kant. In het midden stonden tafels en banken zodat de arme zieken hier hun geserveerde maaltijden konden nuttigen, en net zoals de echte

leenheren van tinnen servies en niet van hout. Grote kisten stonden de zusters toe om kleren, lakens en dekens voor de zieken op te bergen. Het gotisch geïnspireerde meubilair werd gereconstrueerd tijdens de grote restauratie van de hal, tussen 1872 en 1878, door Maurice Uradou, leerling en schoonzoon van Viollet-le-Duc.

Een weelderig decor

De eiken lambriserende frames huizen veelkleurige draken die de dwarsbalken lijken te "spugen" en doen denken aan de monsters van de hel. De potsierlijke gezichten van de Beaunois bourgeois worden vergezeld door dierenhoofden die hun ondeugden symboliseren.

Op sommige plaatsen dragen de vloertegels het monogram van het stichtende echtpaar en Nicolas' hoffelijke eerbetoon aan zijn vrouw: "Seulle★". Hij wilde hiermee uitdrukken dat Guigone de enige vrouw in de gedachten van haar man was.

Bij de ingang van de hal, meestal geplaatst boven de grote poort, is een opmerkelijke Christus op koude steen te zien, daterend uit de late 15e of vroege 16e eeuw en gesneden in een eiken vat door Jan Borman.

KAPEL

De kapel is een integraal onderdeel van de Armenzaal en symboliseert de perfecte éénheid tussen de religieuze en medische aspecten van het Hôtel-Dieu. Het was bewoners toegestaan om diensten bij te wonen zonder zich te hoeven verplaatsen. Het was in deze kapel dat het beroemde laatste Judgment retabel, geschilderd door Rogier van der Weyden, dat aan het einde van uw bezoek zal worden gepresenteerd, oorspronkelijk was gehuisvest.

Onder een bronzen plaquette liggen de overblijfselen van de stoffelijke resten van Guigone de Salins.

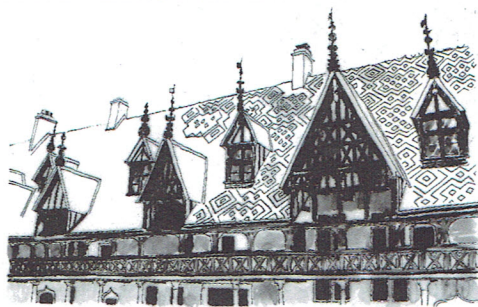
ZAAL HEILIGE-ANNE (Kamer niet open voor bezoek)

Deze kamer bestond oorspronkelijk uit 4 bedden gereserveerd voor *adellijke* zielen. Dit

was de wil van weldoener François Brunet de Montforand, wiens hart hier rust.

Alhoewel de Heilige-Anne zaal door de eeuwen heen is veranderd, ademt u hier nog steeds de sfeer van de vroegere linnenkamer. Aan de achterwand hangt een tapijt op een rode achtergrond bezaaid met wapens en het motto van de oprichters. Deze weelderige dekens werden tijdens de feestdagen op de bedden van de Armenzaal geplaatst.

BINNENPLAATS EN DAKEN

Tijdens uw bezoek krijgt u de mogelijkheid om meerdere malen de binnenplaats over te steken waar u de kans krijgt de beroemdste aanblik op het Hôtel-Dieu te aanschouwen. De daken bedekt met geëmailleerde tegels en veelkleurige terracotta trekken karakteristieke geometrische figuren.

De twee gebouwvleugels worden gesierd door meerdere dakramen waarvan de sculpturen en looddecoraties werkelijk echte kunstwerken vormen. De twee overlappende galerijen stonden de zusters toe hun diensten te verlenen weg van weersinvloeden. De warme polychromie van hout en terracotta contrasteert met de tegenovergestelde vleugel, gemaakt van stenen en leien, die de grote hal herbergt. Het gebouw met uitzicht op de straat is opzettelijk nobel en sober. Gebouwd van geslepen steen en bedekt met een imposant leien dak, herbergt het de kapel, de Armenzaal en de kamers gereserveerd voor de ziekenhuis zusters. De ingang, gekenmerkt door de torenspits die bijna 50 m hoog is, wordt beschermd door een opmerkelijke luifel.

In het midden van de binnenplaats, staat de put biedt, één van de beste voorbeelden in Frankrijk van de elegantie van gotisch ijzerwerk. De put zorgde voor water voor het ziekenhuis en dan met name voor de keuken.

HEILIGE HUGUES ZAAL

Deze zaal, gesticht in 1645 op initiatief van Meester Hugues Bétault, is tekenend voor de rol die weldoeners hebben gespeeld in de geschiedenis van het Hôtel-Dieu. Deze kamer is altijd toegewezen geweest aan de zieken, wiens aanwezigheid u hier voor de geest kunt halen.

De planken boven de bedden waren bedoeld om hun persoonlijke bezittingen te bergen. Een touw opknooping boven het midden van het bed hielp hen moeiteeloos op te staan.

Muurschilderingen

Met dank aan de Parijse schilder Isaac Moillon illustreren negen van de elf schilderijen de wonderbaarlijke genezingen van Christus. De laatste twee zijn opgedragen aan Heilige Hugues als bisschop en in Chartreux kostuum. Op het plafond ziet u het wonder van het zwembad van Bethzaïda. Het altaarstuk roept het wonder van de Heilige Hugues op die twee kinderen doet herleven die stierven aan de pest.

HELIGE NICOLAS ZAAL

Oorspronkelijk bedoeld om arme zieken te verwelkomen, wie in levensgevaar verkeerden, werd de Nicolas zaal gebruikt om licht zieken te scheiden van stervenden.

Oorspronkelijk was dit een vrij kleine ruimte waar 12 bedden stonden, bezet door patiënten van beide geslachten, wat Lodewijk XIV hevig choqueeerde tijdens zijn bezoek in 1658. Hij stelde daarom direct daarna een rentelening ter beschikking van 500 pond aan het Hôtel-Dieu, zodat de grootte en inrichting dusdanig veranderd konden worden dat mannen en vrouwen gescheiden werden. Zo kreeg deze kamer zijn huidige afmetingen pas in de tweede helft van de 18e eeuw.

Vandaag de dag ziet u in de Nicolas zaal een permanente tentoonstelling over het Hôtel-Dieu en zijn geschiedenis, waaronder een geweldig stromodel, gemaakt in de 18e eeuw door een patiënt. Een opgraving in de grond, bedekt met glas en verlicht, maakt het mogelijk om het riviertje de Bouzaise te zien stromen. Vroeger voorzag deze stroom in de verwijdering van afval stroomafwaarts, het bewijs van de bezorgdheid over de hygiëne die men had bij het ontwerp van de gebouwen.

KEUKEN

De keuken was nog in dienst tot 1985 en men werkte met modern materiaal voor de bewoners van het bejaardentehuis. Vandaag de dag ziet de keuken er weer uit zoals in de vroege 20ste eeuw, met de piano (grote oven) die met twee hete waterkranen in de vorm van "zwanenhalzen" is uitgerust.

De enorme gotische schoorsteen met twee openhaarden is het middelpunt en heeft zijn oorspronkelijke accessoires behouden. De haard is bekleed met de beroemde originele tegels versierd met het motto "Seulle★". De cromale, een grote gelede zwenkarm, maakt het mogelijk de ketels juist boven of weg te houden van het vuur.

Seulle

Het meest spectaculaire is de uit 1698 stammende geborstelde stalen draaispit, draaiend gehouden door een kleine automaat, Meneer Bertrand. Deze is in traditioneel kostuum: grote zachte laarzen, zwarte top-of-the-socks, rode maillot met gouden knopen en witte pet met een verhoogde rand. Hij lijkt aan de zwengel te draaien en voortdurend de overige activiteiten in de keuken in de gaten te houden.

HOF VAN DE STICHTERS

Onder de veranda, voordat u de apotheek binnengaat, ziet u, door de smeedijzeren poort (1785-1786), de binnenplaats van de Stichters met de beelden van Nicolas Rolin en Guigone de Salins gemaakt in 1914 en 1923 door Henri Bouchard.

De gebouwen die de binnenplaats sluiten huisvestten tot 2014 een van de bejaardentehuizen van de Hospices.

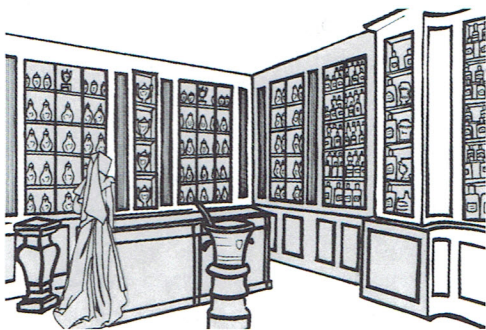
APOTHEEK

Vanaf dat het Hôtel-Dieu gesticht is, had het een eigen apotheker. De farmaceutische wetenschap stond nog in de kinderschoenen en gebruikte de meest uitéénlopende ingrediënten uit de minerale, dierlijke en plantenwereld. Veel planten werden geteeld op het eigen terrein in de zogenaamde "tuin der eenvoud" aan de achterkant van de apotheek.

Het schilderij, geschilderd door Michel Charles Coquelet Souville in 1751, presenteert de verschillende taken uitgevoerd in de apotheek van Claude Morelot in de 18e eeuw: van gedroogde planten poeder maken, gebruik van mortel, distillatie in de stokerij en het koken van een medicinaal preparaat...

De boog vastgemaakt aan de stamper maakte het mogelijk om het gewicht te verminderen waardoor het werk van de apothekerszusters op deze manier lichter werd gemaakt.

De Officine

In de tweede kamer van de apotheek, de officine genaamd, ziet u op de planken een verzameling van 130 aardewerk potten uit 1782, waarin zalven, oliën, pillen of siropen werden gehouden ... De glazen potten bevatten nog steeds "details" en sommige laten je dromen: blister poeder, rivierkreeft ogen, braak notenpoeder, eigendom elixer ... De bronzen mortier, gedateerd uit 1760,

behoorde aan de Beaunois apotheker Claude Morelot.

HEILIGE LOUIS ZAAL – eerste gedeelte

De Heilige Louis zaal werd opgericht in 1661 op initiatief van Louis Bétault en werd gebouwd op de plaats van een schuur die de binnenplaats van het Hôtel-Dieu sloot en ook diende als wijnmakerij.

Deze hoge kamer, met zijn rijke bintwerk, bevat prachtige gotische en renaissance kisten, waaronder een prachtige 15e eeuwse kist, schitterend versierd met flamboyante gotische motieven en een grote bokaal versierd met perkament plooiën, ontworpen om het linnen van een ziekenzaal in te bewaren. In dit deel van de kamer zijn kisten, beelden en glas-in-loodramen uit de 15e en 16e eeuw te zien.

Een reeks wandtapijten uit Brussel, uit het einde van de 16e eeuw, roept de bijbelse geschiedenis van Jakob op.

POLYPTIEK KAMER

Tapijt met "duizend bloemen"

Het doet denken, door zijn technieken en kleuren, aan de beroemde "Dame met de Eenhoorn" uit het Cluny Museum, uit de 16e eeuw. Deze legende vertelt dat Eloy (de latere Heilige Eloi) als vaandel had: "Eloy, smid en hoefsmid, meester van de meesters, meester over allen." Om zijn nieuwe leerling te willen evenaren, sneed hij het been van zijn paard af maar slaagde er niet in om het terug te zetten, wat zijn leerling wel gelukt was. Zijn leerling bleek Christus te zijn, die vervolgens Eloy een les in nederigheid geeft.

Polyptiek van het Laatste Oordeel

In opdracht van kanselier Rolin wordt de opdracht voor deze 15e-eeuwse polyptiek verleend aan de Brusselse schilder Rogier van der Weyden. Het vertegenwoordigt Het Laatste Oordeel en werd geïnstalleerd op het hoofdaltaar van de kapel, maar was voor de zieken alleen toegankelijk op zon- en feestdagen.

Het gesloten altaarstuk

Nicolas Rolin en Guigone de Salins, knielend in gebed tegenover elkaar, terwijl ze afgebeeld worden in trompe l'oeil: de Aankondiging, Sint Sebastianus (beschermheer van de kanselier) en Sint Anthoine (beschermheer van het Hôtel-Dieu en van Guigone de Salins).

Het open altaarstuk

Christus, Opperste Rechter, majestueus in zijn paarse gewaad, houdt met zijn rechterhand omhoog een lelie op en wenkt naar de uitverkorenen. Zijn linkerhand is neergelaten in een teken van afkeuring: "Ga weg van mij, vervloekt in eeuwig vuur..."

Aan de voeten van Christus: de vier engelen aankondigers van het Laatste Oordeel omringen de aartsengel Sint Michel. Schitterend in het contrast van zijn witte jurk en scharlaken jas, zijn gezicht onbewogen, weegt hij de zielen van de herrezen.

Linkerpanelen

Links van de regenboog smeekt de Maagd om genade voor de Zondaars; achter haar zes apostelen en heiligen.

Rechterpanelen

Aan de rechterkant van de regenboog, Johannes de Doper en achter hem zes apostelen en heiligen.

Onderste panelen

Links van Christus: de bange en wanhopige vervloekten. Aan de rechterkant van Christus: de gezegenden die op weg zijn naar het Paradijs.

HEILIGE LOUIS ZAAL – eerste gedeelte

Prachtige wandtapijten

Het wandkleed, geweven in Doornik aan het begin van de 16e eeuw, vertelt in zeven afleveringen het verhaal van het Verloren Kind.

De fontein en de bedden uit de 19e eeuw zijn de belangrijkste getuigen in deze kamer die ooit gewijd was aan de zieken. Dit gedeelte getuigt van de vooruitgang van de geneeskunde van de 19e tot het midden van de 20e eeuw met de ontwikkeling van onder andere aseptiek, anesthesie en radiologie ...

Wijn heeft altijd een belangrijke rol gespeeld, zowel als medicijn als als middel om het ziekenhuis te financieren. Dit uiteinde van de zaal is gewijd aan het

landgoed en de verkoop van wijnen van de Hospices de Beaune die elke derde zondag in november plaatsvindt. Deze dag wordt de jaarlijkse productie van het landgoed Hospices de Beaune geveild. De opbrengst van de verkoop en het museum droegen bij aan de aanschaf van ziekenhuisapparatuur en de modernisering van de gebouwen, waardoor het werk van Nicolas Rolin en Guigone de Salins door de eeuwen heen werd voortgezet.

Bedankt voor uw bezoek.

De uitgang vindt u aan het einde van deze zaal via de winkel.

PRAKTISCHE INFORMATIE

Musée de l'Hôtel-Dieu - Hospices de Beaune

2, rue de l'Hôtel-Dieu – BP 40104

21203 BEAUNE Cedex

FRANKRIJK

+33 3 80 24 45 00 - hospices.beaune@ch-beaune.fr

 Musée de l'Hôtel-Dieu - Hospices de Beaune

 Hospices Civils de Beaune

 [Musee_hospicesdebeaune](https://www.instagram.com/musee_hospicesdebeaune)

 Hospices Civils

La chapelle - The chapel

Salle Sainte-Anne
Saint-Anne Room

Salle Saint-Hugues
Saint-Hugh Room

Salle Saint-Nicolas
Saint-Nicolas Room

La maquette en paille
The straw model

Objets de médecine
Medical objects

Les costumes
The costumes

Le 20ème siècle
The 20th century

L'architecture
The architecture

La vie quotidienne
The daily life

La Salle des Pôvres
The Great Hall of the Poor

Entrée / Entrance

HÔTEL-DIEU

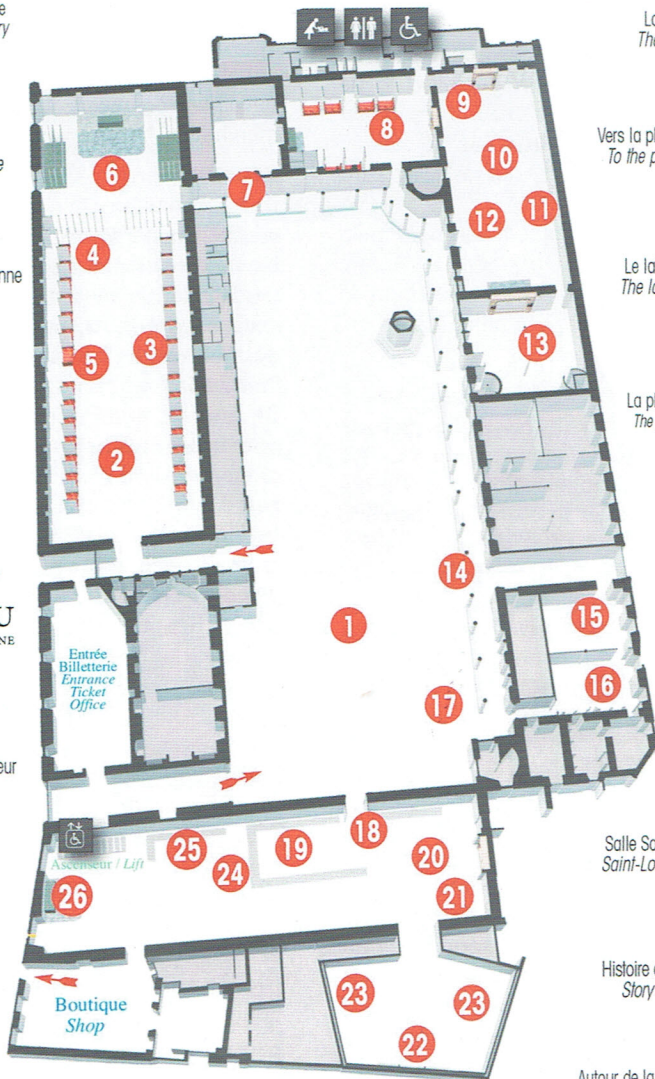
DES HOSPICES CIVILS DE BEAUNE

La cour d'honneur
The courtyard

Vente des vins
Wine auction

La cuisine
The kitchen

Vers la pharmacie
To the pharmacy

Le laboratoire
The laboratory

La pharmacie
The pharmacy

La cour en détails
The courtyard in details

Salle Saint-Louis
Saint-Louis Room

Histoire de Jacob
Story of Jacob

Autour de la cheminée
Around the fireplace

Progrès de la médecine
Medical advances

Le Fils Prodigue
The Prodigal Son

Autres œuvres
Other works

Le Polyptyque du Jugement dernier
The Polyptych of the last Judgement

Le vitrail
The stained glass

25

24

23

22

20

21

